

Název: MILOŠ FORMAN A NOVÁ VLNA

Forma: přednáška dějiny českého a slovenského filmu (zimní semestr 2008)

Vyučující: **doc. Stanislava Přádná**

Časový rozsah: dvě hodiny týdně + projekce filmu : **Středa: 14:10 – 15:45**

Stručná charakteristika kurzu:

1. Osobnost režiséra a význam jeho tvorby v kontextu české a americké kinematografie. Osobní a umělecký životopis, jeho pozice v rámci čs. nové vlny; srovnání s ostatními režiséry. Tvůrčí trojice Forman-Passer-Papoušek, Formanova režie v rámci kooperace. Filmové dílo Ivana Passera a Jaroslava Papouška po osamostatnění.

2. Problematika autorského filmu v nové vlně a u Formana. Formální a tematická inovace, destrukce klasické narace a nové principy vyprávění. Režijní metoda s neherci jako živým tvůrčím nástrojem („subjekt v objektu“). Problematika tvůrčí etiky při spolupráci s neprofesionálními představiteli.

Forman jako komediograf v českém humoristickém kontextu (mýty Švejka a tzv. kondelíkovštiny). Komika a tragikomika ve formanovském stylu. Fenomén lidovosti a plebejství v optice kinematografické smíchové kultury. Vliv americké grotesky němé éry. Klaunství, klaunerie a česká transformace klaunských stereotypů. Manipulace s diváckou percepcí.

3. Filmové výrazivo ve Formanově české éře (obrazová složka, zvuk a hudba, montáž, (ne)herec) v konkrétní analýze jednotlivých filmů *Konkurz*, *Černý Petr*, *Lásky jedné plavovlásky*, *Hoří, má panenko*.

4. Formanova americká tvorba

Přehled filmografie a základní faktografie. Hollywoodská hegemonie, mainstream a fenomén komerčních velkofilmů. Kontra kultura v 60. letech a „Nový Hollywood“. Zařazení Formana do amerických trendů v souvislosti s generační režiséřskou linií (A. Penn, J. Schlesinger, R. Altman, F. Coppola aj.). Obraz Ameriky a její novodobá mytologie ve Formanových filmech. Tematika a žánrové spektrum. Typologie - antihrdina (outsider, revoltér) a selfmademan v kontroverzním vztahu ke společnosti (instituci) - *Přelet nad kukaččím hnízdem*, *Vlasy*, *Ragtime*. Rodina jako sociální archetyp, rodinná odštědivost a emancipace postav (*Taking Off*, *Ragtime*), význam otcovství a jeho absence. Konzervatismus, nonkonformista, showbusiness v demokratické americké společnosti (*Lid versus Larry Flynt*, *Muž na Měsíci*).

5. Přelet nad kukaččím hnízdem.

Rozbor a interpretace Formanova stěžejního filmu. Komparace s literární předlohou Kena Keseyho. Formanova režie hereckého kolektivu v uzavřeném prostoru jako „filmové divadlo“.

6. Amadeus. Komplexní analýza a interpretace filmu s intertextuálními přesahy (hudba, divadlo, topos Prahy alias Vídně). Výtvarné pojetí a scénografie. Figurální a herecká složka.

7. Aktualizovaný kostýmní historismus. Film *Ragtime* jako exkurz do amerických dějin. Formanův americko-evropský koncept ve filmech *Amadeus*, *Valmont*, *Goyovy přízraky*.

8. Mužský kontra ženský svět ve Formanově díle. Problematika feminity v jeho českých a amerických filmech. Vztahy, erotika a sex. Zobrazení těla a fenomén nahoty.

9. Reflexe a recepce Formanova díla - dříve a nyní, v Čechách a v zahraničí (bibliografie, publicistika, dokumenty). Režisérův kosmopolitismus, jeho češství a americká asimilace – odraz v autorském postoji a konkrétních filmech. Politická kauza Formanovy „emigrace“, reakce v USA, v zahraničním i českém disentu.

Otázky nadčasovosti a dobové pomíjivosti Formanova díla. Návaznost, volná inspirace či polemika u mladé generace filmařů (v souvislosti s filmy *Housata*, *Džusový román*, *Návrat idiota*, *Ene bene*, *Divoké včely*, *Příběhy obyčejného šílenství* aj.). Diskusní a kritické fórum.

Doporučená literatura (výběr):

Carrière Jean Claude, *Léta utopie*. Bookman, Praha 2004.

Dizdarevič Jasmin, *Konkurs na režiséra Miloše Formana*. AG Kult, Praha 1990.

Foll Jan, Miloš Forman. Čs. filmový ústav, Praha 1989.

Forman Miloš, Novák Jan, *Co já vím aneb Co mám dělat, když je to pravda?* Bookman, Praha 2007 (2. české vydání)

Gindl-Tatárová Zuzana, *Hollywoodoo. Filmové ilúzie podľa zaručených receptov*. Slovenský filmový ústav, Bratislava 2001, s. 40-61.

Hames Peter, *Czechoslovak New Wave*. University of California Press, London 1985.

Hames Peter, Milos Forman. In: Daniel J. Goulding (ed.), *Five Filmmakers*. Bloomington-Indianapolis: Indiana University Press, s. 50-91.

Liehm A. J., *Příběhy Miloše Formana*. Mladá fronta, Praha 1993.

Liehm A. J., *Ostře sledované filmy. Československá zkušenost*. NFA, Praha 2001. Rozhovor s Formanem s.

Přádná Stanislava, Škapová Zdena, Cieslar Jiří, *Démanty všednosti. Český a slovenský film 60. let. Pražská scéna*, Praha 2002.

Škvorecký, *Všichni ti mladí muži a ženy. Osobní historie českého filmu*. Horizont, Praha 1991.

Voráč Jiří, *Český film v exilu. Kapitoly z dějin po roce 1968*. Host, Brno 2004.

Voráč Jiří, Ivan Passer. *Filmový vypravěč rozmanitostí aneb od Intimního osvětlení k Nomádovi*. Host, Brno 2008.

Forma atestace: zkouška

Požadavky k atestaci:

Znalost doporučené literatury a všech Formanových filmů, včetně hlavních děl nové vlny ostatních režisérů + vybraných snímků z americké kinematografie, které budou probírány v souvislosti s Formanovou tvorbou (např. *Bonnie a Clyde* (Arthur Penn), *Easy Rider* (Dennie Hopper), *Půlnoční cowboy* (John Schlesinger), *Aliciina restaurace* (Artur Penn), *Svatba* (Robert Altman), *Nashville* (Robert Altman), *Lovec jelenů* (Michael Cimino), *Apokalypsa* (Francis Ford Coppola), *Cutterova cesta* (Passer), *Olověná vesta* (Stanley Kubrick), *Tenkrát v Americe* (Sergio Leone), *Nebezpečné známosti* (Stephen Frears), *Lenny* (Bob Fosse), *All That Jazz* (Bob Fosse) ad.